

Sygn. akt II CSK 364/13

POSTANOWIENIE

Dnia 21 stycznia 2014 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Tadeusz Ereciński

w sprawie z powództwa A. J.
przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 21 stycznia 2014 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda
od wyroku Sądu Okręgowego w P.
z dnia 15 listopada 2012 r., sygn. akt IV Ca [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,
nie obciąża powoda kosztami postępowania kasacyjnego
oraz przyznaje adw. K. L. od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy
w P.) kwotę 120 (sto dwadzieścia) zł z należnym podatkiem VAT
z tytułu nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej
w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Cel wymagania przewidzianego w art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. może być zatem osiągnięty tylko przez powołanie i uzasadnienie istnienia przesłanek o charakterze publicznoprawnym, które będą mogły stanowić podstawę oceny skargi kasacyjnej pod kątem przyjęcia jej do rozpoznania. Na tych jedynie przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie w kwestii przyjęcia bądź odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Sąd Najwyższy, rozpoznając nadzwyczajny środek zaskarżenia, jakim jest skarga kasacyjna, nie jest trzecią instancją sądową, lecz działa w interesie publicznym, wyjaśniając istotne zagadnienia prawne, dokonując wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, bądź usuwając z obrotu prawnego orzeczenia wydane w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwe. Dlatego też nie każda skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparty został na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Szczegółowa analiza uzasadnienia wniosku nie pozwala jednak na stwierdzenie, że skarga powinna być przyjęta do rozpoznania. Oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątpienia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo też podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia.

Pamiętać przy tym trzeba, że oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań.

Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie, widocznym na pierwszy rzut oka, bez konieczności przeprowadzenia bardziej szczegółowej analizy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ.).

Jako okoliczność uzasadniającą przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód wskazał również nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.), która miała polegać na nieodroczeniu rozprawy przez Sąd pierwszej instancji pomimo nieobecności powoda, oraz zaniechaniu udzielania powodowi pouczeń niezbędnych do obrony swoich praw. Trafnie podniesiono jednak w odpowiedzi na skargę kasacyjną, że zgodnie z art. 5 k.p.c. sąd w razie uzasadnionej potrzeby może udzielić stronie występującej bez profesjonalnego pełnomocnika niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych. Powód brał aktywny udział w postępowaniu, składał pisma procesowe zawierające twierdzenia, które były przedmiotem postępowania dowodowego, został przesłuchany w charakterze strony. Zachowania procesowe powoda nie można określić zatem mianem nieporadnego, nie mogącego skutecznie bronić swoich praw przed sądem. W takim przypadku sądy nie miały obowiązku informować powoda o jego uprawnieniach procesowych, gdyż taka powinność występuje, gdy sprawa jest skomplikowana pod względem faktycznym lub prawnym w stopniu przekraczającym umiejętności i możliwości obrony swych praw przez stronę (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 lutego 2004 r., III CK 290/02).

W skardze kasacyjnej nie wskazano, poza pewnymi ogólnymi stwierdzeniami, w jaki sposób fakt nie doprowadzenia powoda na poszczególne rozprawy wpłynął niekorzystnie na jego sytuację procesową. Sam fakt niemożności uczestniczenia w rozprawach nie stanowi o pozbawieniu strony możliwości obrony swoich praw skutkującej nieważnością postępowania. Taka nieważność zachodzi jedynie wówczas, gdy w postępowaniu sądowym pozbawiono stronę, wbrew jej woli, całkowitej możliwości podejmowania albo świadomego zaniechania czynności procesowych zmierzających do ochrony jej sfery prawnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 maja 1999 r., II CKN 318/98).

Poza tym skarżący zarzuca nieważność postępowania przede wszystkim przed sądem pierwszej instancji, a skarga kasacyjna przysługuje od orzeczeń sądu drugiej instancji (art. 398¹ § 1 k.p.c.). Przesłanka nieważności postępowania powinna odwoływać się więc tylko do postępowania przed tym sądem (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1997 r. I CKN 825/97, OSNC 1998, nr 5, poz. 81, orzeczeniu Sądu Najwyższego z dnia 17 września 1946 r., C III 719/45, OSN 1948, nr 2, poz. 34).

Z tych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.). O kosztach postępowania kasacyjnego Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 102 w zw. z art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

aw

jw